LIBRIS

Infernul de pe Frontul de Est

Jurnalele unui Panzerjäger (vânător de tancuri) german 1941-1943

Traducere din limba engleză
de *Eugen Damian*

METEOR PUBLISHING

Cuprins

Dedicaţie 7

Prefaţă 9

Cuvânt-înainte 11

Primul jurnal:
OPERAŢIUNEA BARBAROSSA ŞI
BĂTĂLIA PENTRU KIEV 17

Al doilea jurnal:
MARŞUL SPRE EST ŞI
IARNA 1941-1942 103

Al treilea jurnal:
RĂZBOIUL DIN LINIA ÎNTÂI ŞI
RETRAGEREA DUPĂ STALINGRAD 181

Documente finale 252

Lecturi suplimentare 255

LIBRIS

Primul jurnal

OPERAȚIUNEA BARBAROSSA ȘI BĂTĂLIA PENTRU KIEV

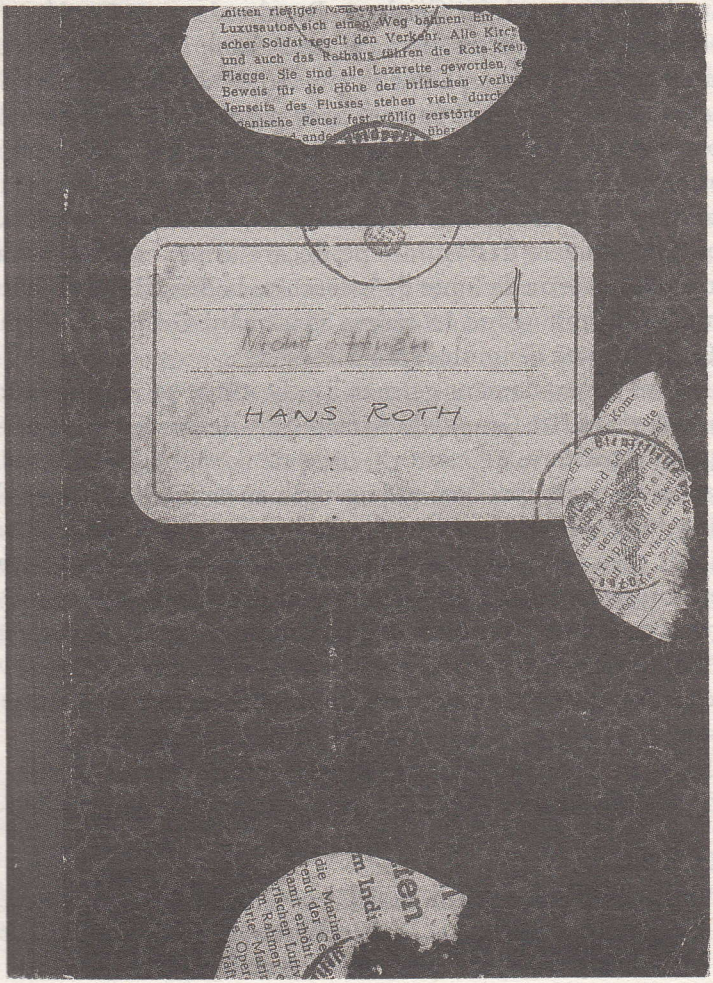

Nota editorilor:

În primul jurnal al lui Hans Roth, Divizia 299 infanterie, în care a luptat sub comanda generalului Willi Mosel, este poziționată pe râul Bug, în Polonia, așteptând începerea Operațiunii Barbarossa, cel mai masiv atac surpriză al Germaniei împotriva Uniunii Sovietice. Divizia face parte din Armata a 6-a a lui Walter von Reichenau, care cuprinde flancul stâng al Grupului de Armate Sud de sub comanda feldmareșalului Gerd von Rundstedt.

Nemții aliniaseră trei grupuri de armate: Nord, Leningradul fiind obiectivul suprem; Centru, țintind direct Moscova; și Sud, principalul obiectiv fiind Kievul, apoi regiunile industriale aflate dincolo de el. Grupul de Armate Nord era dotat cu un singur grup de panzere*, ajutat de proximitatea Mării Baltice în acțiunea de izolare a forțelor sovietice. Grupul de Armate Centru avea două grupuri de panzere desfășurate pe fiecare aripă, care au purtat o impresionantă serie de lupte de încercuire la Brest-Litovsk, Minsk și Smolensk, împingând în câteva săptămâni Grupul de Armate până la jumătatea drumului spre Moscova.

Înaltul comandament german a subestimat provocarea căreia trebuia să-i facă față Grupul de Armate Sud, deoarece nu avea decât un grup de panzere, un teritoriu uriaș de acoperit și niciun fel de obstacole naturale spre care să împingă concentrările dușmanului. În plus, forțele sovietice din sud, comandate de mareșalul Semion Budionîi, erau cele mai mari din toate sectoarele, constând în peste un milion de oameni, fără a mai socoti cadrele de rezervă. De-a lungul și de-a latul frontului, nemții au fost surprinși de mulțimea pieselor de artilerie, a tancurilor și a avioanelor utilizate de sovietici, care depășeau cu mult estimările antebelice, ca și de ferocitatea rezistenței acestora. Acest lucru era valabil mai ales în sud.

Deși au fost înregistrate rapid victorii spectaculoase ale Grupurilor de Armate Nord și Centru, Grupul de Armate Sud s-a

---

* Panzer – cuvânt german însemnând „armură", „blindaj"; prescurtarea *Panzer*, provenind de la *Panzerkampfwagen*, „vehicul blindat de luptă", denumește în mod uzual tancurile germane (n.red.).

trezit implicat într-o confruntare dificilă cu forțele conduse de Budionîi. Grupul 1 Panzer, comandat de von Kleist, nu a putut efectua încercuiri de unul singur deoarece vasta întindere a stepei i-a slăbit forța de luptă. Cea dintâi etapă a Operațiunii Barbarossa din sud s-a bazat în principal pe diviziile de infanterie, care au pătruns treptat în teritoriu, împingând forțele sovietice din fața lor, superioare numeric, până când, în cele din urmă, au ajuns la Kiev, unde au avut loc scene care aminteau de tranşeele din Primul Război Mondial.

Armata a 6-a, comandată de Reichenau, a fost principalul instrument al înaintării până când, în iulie, înaltul comandament a decis să folosească panzerele, împreună cu Armata a 17-a, în cadrul unei acțiuni auxiliare de încercuire a pozițiilor sovietice de la Uman. Încheiată cu succes pe 8 august şi soldată cu capturarea a 100.000 de prizonieri, această trunchiere a forțelor comandate de Budionîi a făcut posibile şi alte înaintări în apropiere de Niprul inferior şi de Marea Neagră, inclusiv intrarea în Crimeea.

Între timp, Armata a 6-a îşi croise drum prin Korosten, Jitomir şi prin alte oraşe spre periferiile Kievului, unde a fost prinsă într-o încleştare mortală cu Frontul sovietic de Sud-Vest, considerabil mai numeros atât din punctul de vedere al oamenilor, cât şi din cel al armamentului. Deşi majoritatea relatărilor despre ofensiva Operațiunii Barbarossa descriu înaintările spectaculoase ale diviziilor de panzere germane, Roth vorbeşte despre infernul prin care au trecut diviziile de infanterie ale Armatei a 6-a în timp ce aşteptau ca înaltul comandament să conceapă o soluție pentru corectarea calculului inițial eronat.

* * *

În jurnalele care urmează, traduse după versiunile scrise de mână, au fost adăugate pentru claritate semne de punctuație şi paragrafe noi. Pentru anumite expresii şi referințe tehnice, acolo unde a fost posibil, au fost adăugate [între paranteze drepte] explicații. Titlurile atribuite jurnalelor aparțin editorilor şi nu fac parte din textul original.

Gefreiter (soldat) Hans Roth.

(Fotografii reproduse prin bunăvoința lui Christine Alexander și Mason Kunze)

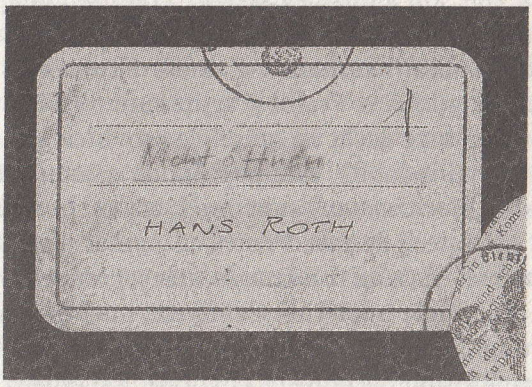

[PE PRIMA PAGINĂ A JURNALULUI]

Suntem gata să primim o nouă misiune dificilă. Sper ca ceea ce urmează să devină jurnalul meu. Voi relata în el evenimentele zilnice așa cum se vor derula, fără niciun fel de înflorituri. Încă nu mi se permite să-i scriu soției mele astfel de lucruri, dar i le voi povesti mai târziu.

12 iunie 1941, Łasków, Polonia

12 iunie 1941: După o călătorie extrem de extenuantă, care a durat câteva zile, am ajuns la Łasków [Polonia], la aproximativ 8 km de granița cu Rusia. Marșul nostru a început la Kiacz-Wielki și, via Opatów-Lublin-Krasnistaw-Zamosc-Hrubiczo, s-a încheiat în locul în care staționam. Praful și arșița sunt teribile.

Łasków, care nu e decât un orășel de provincie cu o atmosferă ucraineană inconfundabilă, este populat de oameni prietenoși și curați. Casele [*Blockhüssen*] sunt mici, niște construcții cu un singur nivel și acoperiș de paie. Pentru că lemnul și paiele sunt cele mai obișnuite materiale de construcție, atât șoproanele, cât și casele sunt făcute din nuiele împletite. Camerele, mici dar confortabile, sunt fie văruite, fie zugrăvite într-un albastru deschis, iar sobele, pereții și tavanele sunt decorate cu covoraşe împletite și tot felul de flori locale frumoase. Pernele și perdelele brodate, viu colorate, creează în încăperi o atmosferă simplă, dar caldă. Ne instalăm corturile în șopron și ne bucurăm de o binemeritată pace.

13 iunie: Mergem la Zamosc pentru a ne ocupa poziția. Frumusețea pieței din oraș este remarcabilă. Bogatele fațade baroc ale primăriei și centrului, deși neobișnuite pentru mine, sunt minunate. Un stil cu adevărat minunat! Bisericile rusești, cu cupolele lor în formă de ceapă, se văd peste tot de-a lungul drumului. Indicatoarele de pe străzi și firmele magazinelor sunt în general bilingve – germană și ucraineană.

14 iunie: Am primit ordin să ne îndreptăm spre râul Bug. Principala unitate de informații [*Offz.-Erkundungstrupp*] aflându-se deja acolo, mi se ordonă să schițez pe hârtie observațiile noastre despre pozițiile inamicului. Pe drum, unitățile de construcție și de întreținere [*bau-und-pionieren trupps*] lucrează cu frenezie la șoselele stricate, grăbindu-se să construiască un drum din bârne de lemn peste mlaștini și noroi.

Ajung la Piaseczno în jurul prânzului. Pădurea de acolo fusese cucerită deja de ruși. Steagul rusesc, cu secera și ciocanul, flutură la o aruncătură de băț. E inimaginabil ce li s-ar fi putut întâmpla cohortelor noastre dacă rușilor le-ar fi venit ideea să trimită un

detașament de recunoaștere să exploreze zona. Știm cu toții prea bine că un astfel de lucru e foarte posibil.

Ce ar trebui să facem? Buncărele ruseşti şi pozițiile mitralierelor se află cam la 100 de metri distanță, față în față cu zece soldați şi câțiva *pionieren* [genişti]. Râul este granița – peste el, abisul. Dacă ruşii vin spre noi, nu ne putem retrage pentru că nu avem vehicule. Suntem noi oare țapii ispăşitori care urmează să fie măcelăriți de ruşi [ca scuză] pentru atacul german? Situații similare au avut loc şi în Polonia. O condamnare la moarte într-adevăr onorabilă! Cu toate acestea, dormim împăcați. Nici măcar nu ne mai deranjăm să punem santinele. De ce am face-o, doar ca să anticipăm inevitabilul?

Draga mea Rosel, dacă ți-aş scrie despre astfel de evenimente, cu siguranță că nu ți-ai mai găsi liniştea sufletească. La ce bun să ştii toate astea?

15 iunie: Situația devine din ce în ce mai gravă. Astă-noapte, iscoadele ruseşti au venit pe partea noastră, până aproape de tabără. Judecând după urmele din nisip, probabil că a fost un grup de cel puțin 20 de oameni. În ce belea am intrat! Oare să tragem în ei?

Acum nu mai putem face nicio mişcare fără să fim văzuți. Ne urmăresc tot timpul fiecare mişcare cu *scherenfernrohr* [luneta foarfecă]. Trebuie să ne furişăm ca nişte indieni pe malul râului pentru a ne îndeplini misiunea. În condițiile astea va trebui să schițez mâine pozițiile inamicului şi să stabilesc sectoarele de artilerie. Doar aşa ne vom putea încheia misiunea. Sper că acesta va fi rezultatul!

16 iunie: Ce noroc pe noi! Mi-am putut încheia sarcina fără întreruperi din partea Roşilor [*die Roten*]. Acum ştiu şi unde ne aflăm, împreună cu *pionieren* suntem pe cale să traversăm râul. Vom face parte din nou din primul val! Pentru că misiunea intenționează să-i surprindă pe ruşi, atacul va începe probabil în câteva zile. Pădurea din spatele nostru este împânzită de o activitate intensă. Artileria grea a fost aşezată în poziție. Panzerele au sosit şi ele. Tunurile antiaeriene au fost plasate în teren noaptea trecută.

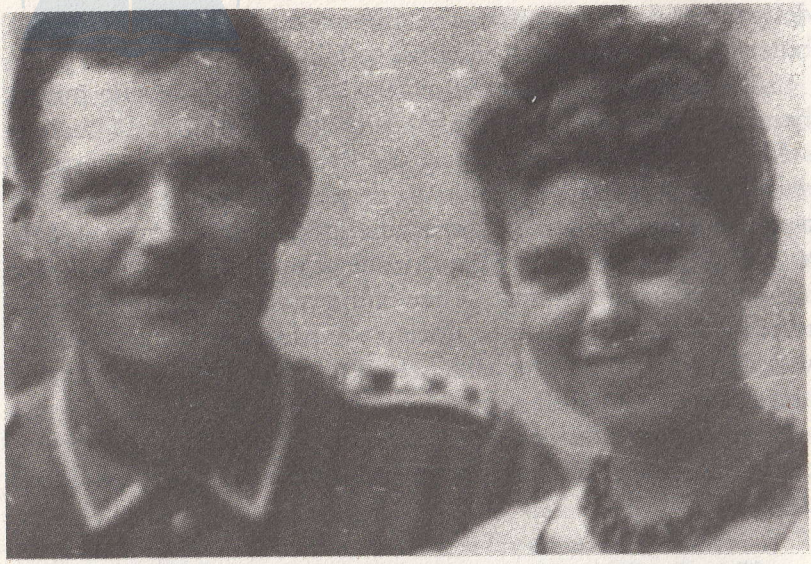

Hans Roth în permisie, alături de soția sa, Rosel.
(Fotografie reprodusă prin bunăvoința lui
Christine Alexander și Mason Kunze)

Și de partea inamicului se desfășoară o activitate susținută. Roșii și-au întărit pozițiile și, având în vedere zgomotul care vine dinspre pădurea de vizavi, se pare că și-au așezat tancurile în poziție. În seara asta sunt extrem de obosit, iar căldura e încă insuportabilă.

17 iunie: Plouă, o binecuvântare pentru fermierii locali, dar ghinion pentru noi. Potecile de ieri au devenit azi niște pâraie mocirloase, care-mi ajung până la marginea de sus a cizmelor.

Comandantul nostru [generalul Willi Moser] ajunge la prânz. Ne aduce vești proaste și declară că trebuie să rămânem pe loc câteva zile. Cerul se mai înseninează spre seară și o plimbare până la capul podului de pe Bug îmi relaxează de minune nervii întinși la maximum din cauza tensiunii din ultimele zile.

Acum cunosc ziua atacului. Se va desfășura pe 21 iunie și va cuprinde un front întins. Oare ce ne vor aduce săptămânile

ALFAS

următoare? Mă gândesc cu dor la iubita mea familie. Aşa cum m-am întrebat adesea în trecut, mă întreb şi acum dacă dorul meu provine pur şi simplu din faptul că-mi lipseşte confortul vieţii civile. M-am gândit la asta pe drumul către fortificaţiile de pe Bug: o astfel de idee e imposibilă. Mereu îmi apar în faţa ochilor Rosel şi Butziben [fiica, Erika]. Cum ar putea altfel dragostea care emană din fiecare rând al scrisorilor ei să mă emoţioneze atât de profund? Ele sunt cele mai preţioase bunuri pe care viaţa mi le-a luat.

Gândurile mele se îndreaptă spre tata şi spre mama, aceste două fiinţe blânde; dragostea dintre noi e puternică. Mă gândesc cu recunoştinţă la toate lucrurile bune pe care le-au făcut pentru Rosel şi pentru mine. Cu voia lui Dumnezeu, voi trece şi peste săptămânile care vin – de dragul lor.

18 iunie: Situaţia devine serioasă. La adăpostul nopţii, întreaga divizie se va mişca în formaţie de atac. Trupele de întărire de la Regimentul 528 infanterie au sosit astăzi în jurul prânzului – tineri cu chipuri proaspete. Pentru unii dintre ei soarele va mai străluci doar câteva zile. Asta e soarta soldatului! Mă aştept ca atacul să aibă loc de-a curmezişul frontului duminică.

Această nouă zi mi-a adus deja o mare bucurie – două minunate scrisori de la draga mea Rosel şi o alta de la Hanau.

19 iunie: Cele mai recente observaţii pe care le-am făcut m-au determinat să presupun că sectorul nostru [de front] trebuie să se aştepte la o rezistenţă puternică. Oare manevra noastră surpriză va reuşi cu adevărat?

În spatele nostru, mai departe, fermierii sunt obligaţi să-şi părăsească ogoarele şi casele. S-ar putea să fie necesar ca mâine trupele noastre să înainteze. Este cumplit. Soţiile fermierilor se aruncă la pământ şi-şi smulg părul din cap. Blestematele astea de ţipete! Nu avem cum să-i ajutăm!

Ura! Cea mai mare bătălie a tuturor timpurilor începe poimâine!

20 iunie: Abandonăm baraca. A sosit divizia; ultimele pregătiri pentru atac la fortificaţiile de pe Bug.

21 iunie: Atacul începe în noaptea asta la ora 3:00. Suntem ataşaţi grupului von Kleist [*Panzergruppe 1* comandat de feldmareşalul Paul Ludwig Ewald von Kleist]. Misiunea noastră: o lovitură rapidă în formaţie „V", indiferent de pierderi...

Deocamdată, pacea tăcută, minunată a amurgului s-a lăsat asupra regiunii din jur. Şoproanele din sat vor fi în flăcări peste câteva ore; aerul se va umple de vuietul şi de şuierul obuzelor. Impactul bombardamentului va despica drumurile şi câmpurile.

E uimitor că facem parte din nou din această ofensivă – luptând sub comanda lui Kleist. Rămas-bun soţiei mele şi scumpei Erika. Rămas-bun părinţilor mei. Mâine vă voi purta în gând. Nu vă temeţi; norocul soldatului va fi de partea mea.

22 iunie: Dintr-odată, la ora 3:15, şi aparent din senin, izbucneşte o salvă de debut din ţevile sutelor de arme de toate calibrele. Vuietul şi zgomotul sacadat al arsenalului lui Stalin umplu aerul, de parcă ar fi început Armageddonul. Într-un asemenea infern e greu să-ţi mai dai seama pe ce lume te afli.

Patria noastră doarme încă inocent la ora asta, în vreme ce aici moartea culege deja o recoltă bogată. Ne ghemuim în găurile noastre, cu chipuri palide dar dârze, numărând minutele până la asaltul asupra fortificaţiilor de pe Bug... o atingere liniştitoare a plăcuţelor de identificare, armarea grenadelor de mână, asigurarea Mpi [*machinenpistole*: puşcă-mitralieră].

Acum e ora 3:30. Un fluierat; sărim din adăpost şi cu o viteză nebună traversăm cei 20 m până la bărcile pneumatice. Cât ai bate din palme, suntem pe celălalt mal al râului, unde ne aşteaptă huruitul mitralierelor. Înregistrăm primele pierderi.

Cu ajutorul câtorva *sturmpionieren*, ne facem drum încet – mult prea încet – printre obstacolele de sârmă ghimpată. Între timp, obuzele cad în buncărele din Molnikov [Ucraina].

Ieşim într-un final şi din încurcătura asta. Cu paşi mici, avansăm până la primul buncăr, ajungând în punctul mort. Roşii trag ca demenţii, dar nu reuşesc să ne nimerească. Momentul decisiv e aproape. Un specialist în explozibili se apropie de buncăr din spate şi aruncă în gura de tragere o bombă cu fitil scurt.

18 noiembrie: Ajungem la Lebedîn. Ultimele trei zile au cam tulburat puţin divizia. Numai 50% dintre arme şi vehicule mai sunt în stare de funcţionare. În consecinţă, divizia primeşte ordin să elibereze Lebedînul până la noi dispoziţii şi să repare artileria şi vehiculele cât mai rapid cu putinţă.

Potrivit standardelor ruseşti, Lebedîn este un frumos oraş de provincie, iar pentru noi un paradis după colibele infestate de păduchi din Kravino. Sovieticii au ridicat aici câteva clădiri administrative mari; la periferia oraşului se află pistele de aterizare şi barăcile. Nimic altceva decât satele lui Potemkin! [Referire la legenda urbană apărută în vremea lui Grigori Potemkin, om de stat şi favoritul împărătesei Ecaterina a II-a. Legenda spune că faţadele satelor au fost construite de-a lungul malurilor Niprului pentru a o impresiona pe împărătească în timpul călătoriilor sale de cucerire.] Din afară, sunt impozante, cu faţadele lor zugrăvite în alb. Dar ce dezamăgire atunci când te afli chiar în faţa lor sau când intri în ele. Crăpăturile lungi de un metru de pe tavane şi pereţi, uşile deformate atârnând în balamalele lor, care nici nu se închid, nici nu se deschid, scările deformate, cercevelele umflate şi podelele neregulate sunt cele mai mici probleme, dar totul ne uimeşte.

Niciuna dintre clădiri nu este mai veche de cinci sau şase ani. Există un lucru care îmi atrage din nou atenţia: n-am întâlnit nicăieri în acest paradis al muncitorilor un cablu electric pe sub tavanele din stuc! Instalaţia electrică are întotdeauna forma unui cablu de extensie răsucit de-a lungul peretelui şi al tavanului. Nu sunt familiarizaţi nici măcar cu ţevile de plumb izolate, care în ţara noastră sunt obligatorii. Mereu acelaşi lucru; chiar şi în oraşe descoperim un primitivism şi o sărăcie şocante.

Dar ce să mai spunem despre salariile din paradisul muncitorilor, ori cât de mari sunt preţurile produselor de strictă necesitate? Iată câteva exemple – dar trebuie menţionat mai întâi faptul că rubla, înainte de izbucnirea războiului, a avut rata de schimb 1:82 RM [Reichs Mark].

Salarii medii (lunare)

Specialist calificat*	300 ruble
Soldat în Armata Roşie	7 ruble
Ofiţer	210 ruble

Mărimea chiriei este stabilită după venit, în medie 80 de ruble.

Un costum de haine bun	1.500-2.000 ruble
O pereche de pantofi	200-300 ruble

Un palton din stofă simplă	2.000-3.000 ruble
O gâscă	120 ruble
Ouă şi unt	25 ruble

În primele zile, a fost constituită o miliţie din ucraineni de încredere, care s-au dovedit a fi camarazi credincioşi şi viteji în orele cruciale din săptămânile următoare.

A fost anunţat un grup de partizani de 2.000 de oameni. Ne desfăşurăm în teren oamenii şi urmează schimburi de focuri cu aceste bande bine înarmate. Posedă mitraliere, mortiere, PaK-uri şi chiar arme de infanterie. Pentru că aceşti *schweine* încep să ameninţe serios Lebedînul, primim întăriri din Ohtîrka. La un moment dat, trebuie chiar să fugim, lăsând în urmă morţii şi răniţii, pe care îi găsim mai târziu mutilaţi ca nişte animale. Nesiguranţa creşte chiar şi în oraş. Un subofiţer este atacat; vinovatul este spânzurat în aceeaşi zi. Seara următoare am fost atacat de doi golani. Era beznă afară şi amândoi au reuşit să scape în labirintul de case din apropiere. Probabil că unul dintre ei a fost grav rănit, deoarece în timpul căutărilor din dimineaţa următoare observăm urme de sânge peste tot. Cu toate acestea, nu am reuşit să-i prindem pe răufăcători.

În cursul după-amiezii, sunt împuşcaţi mortal zece ostatici. Acţionăm acum cu mână de fier; spânzurătoarea din piaţa

---

* Nu există nicio diferenţă între un contabil, un avocat sau un medic şi un muncitor calificat.

oraşului este mereu ocupată. Execuţiile reprezintă norma zilnică. Trebuie să fie aşa.

Primim veşti proaste de pe front: pe 21 noiembrie, partea din divizie care a avut norocul să se refacă a plecat în grabă să se întâlnească cu Grupul Petersdorf, responsabil de extrem de periculosul sector Oboian.

Între timp, s-a făcut teribil de frig, temperatura depăşind rareori –25° sau –30°C. Celor mai mulţi dintre noi le lipseşte îmbrăcămintea de iarnă şi ne confruntăm cu primele cazuri de degerături.

12 decembrie: Cea mai mare parte a diviziei părăseşte Lebedînul. Într-un „vagon de dormit", adică în principal pe calea ferată, ajungem la Oboian pe 19.

22 decembrie: Divizia este împărţită în grupuri de securitate individuale care se află acum sub comanda unor unităţi diferite. Aici, frontul e foarte subţire şi nu fără spărturi. Lângă Rîşava, care reprezintă linia de demarcaţie dintre noi şi armata vecină, 40 km din lungimea liniei frontului sunt neocupaţi. Ceea ce întâlnim aici nu e deloc încurajator. Se presupune că asta e poziţia noastră de iarnă. Oare nu ar trebui să oprim aici asaltul Roşilor?

Îţi vine să plângi; câteva gropi în pământul înghețat, un pic de sârmă ghimpată, asta-i tot! Oamenii pe care-i înlocuim au feţe osoase şi palide; un licăr ciudat în ochii lor. Ne strâng mâinile în tăcere şi îşi croiesc drum încet înapoi. După o oră, o lovitură directă se soldează cu doi morţi şi mai mulţi răniţi.

În seara asta are loc primul atac masiv al bolşevicilor. Cu sprijinul tancurilor, batalioanele pe schiuri vin peste noi ca o tornadă. Un vânt înghețat dinspre est ne aruncă zăpada în faţă; ochii ne sunt închişi şi lăcrimează, armele refuză să funcţioneze. Nu vedem la mai mult de zece paşi în faţa noastră. Ici şi colo, apare din zăpadă câte un tanc roşu, ca o fantomă, la doar câţiva metri de noi. Mugetul înăbuşit al grenadelor de mână, ţipetele sălbatice, oribila luptă corp la corp, toate au loc în jurul nostru. Două tunuri sunt depăşite.

Nu mai există reţinere – fiecare pentru el!